Komplementárne (dopĺňajúce sa) princípy zo Sudcov 4-5 kapitoly.

Úvod

Podľa jedného populárneho názoru, Boh ustanovil Deboru za jedného zo sudcov v Izraeli, aby viedla mužov v boji a tak vyslobodila národ spod útlaku. Deborino vodcovstvo je vraj úplne normálne a zároveň zakladá precedens [1]. Ak totiž niekto povie, že žena by nemala vyučovať mužov alebo byť v cirkvi ordinovaná [2], príde odpoveď: „Oh, ale pozri na Deboru!“

Napríklad v knihe „Prečo nie ženy?“ od autorov Davida J. Hamiltona a Lorena Cunninghama sa píše: „Všetko, čo potrebujeme na to, aby sme vyvrátili túto myšlienku – že vodcovstvo patrí mužom – je nájsť v Biblii aspoň jednu ženu, ktorá bola obdarovaným vodcom. Stačí jedna žena zjavne obdarovaná, pomazaná a povolaná Bohom viesť. Ale keď sa pozeráme do Písma nenachádzame len jednu, ale hneď niekoľko takýchto a to rovnako v Starom aj Novom Zákone... Debora bola oboje: vodca aj prorok. Bola hlavou štátu práve tak ako Samuel a ďalší proroci v dobe predtým, než mal Izrael kráľa“. Toľko menovaní autori.

Čo teda s Deborou? Učí nás text, že bola vodca celého národa a jeho vojenský vysloboditeľ? Je Debora historickým precedensom, ktorý vyvracia princíp mužského vedenia v domácnosti aj v národe? Bola sudcom, hlavou štátu a tým pádom ukážkovým príkladom egalitarizmu (rovnostárstva, pozn. redakcie)? Alebo je Debora zle pochopená (prekrútená, zle vysvetlená)?

Sudcovia 4-5 sú komplikovanou a neobvyklou pasážou. Avšak bližšie preskúmanie ukáže, že Debora nebola vojenským vodcom, hlavou štátu ani „poster girl“ („dievčaťom z plagátu“) či obhajkyňou egalitárskych (rovnostárskych) princípov. Bola skvelou izraelitkou, prorokyňou, najvznešenejšou osobou knihy Sudcov a ženský ženou. Bola silnou ženou v dobe slabých mužov. Deborina sláva bola v tom, že využívala svoju silu, aby posilňovala mužov tak, aby bol Boh oslávený a národ vyslobodený.

Kniha Sudcov je situovaná do obdobia medzi založením národa za Mojžiša a Józuu a érou kráľov. Tým, že Boh bol jediný kráľ Izraela a štátna byrokracia bola minimálna, toto mohol byť čas úžasnej slobody a prosperity. Namiesto toho však, kvôli modlárstvu, nastala temná doba útlaku, občianskeho a náboženského chaosu, keď „každý robil to, čo bolo správne v jeho očiach“ (Sudcov 17:6).

Kniha Sudcov vykresľuje šesť a polkrát nasledujúci cyklus:

1. Ľud sa odvráti od Hospodina k modlám.
2. Boh ich trestá utláčateľmi.
3. Ľud sa kajá a volá k Bohu o záchranu.
4. Boh vzbudí vysloboditeľa, ktorý vojenskou mocou porazí utláčateľov, obnoví na čas slobodu. Títo vysloboditelia sa volajú sudcovia.

Biblický záznam v Sudcoch 4

Sudcov 4-5 opisujú tretí zo šiestich a pol cyklov uvedených v tejto knihe. Verše 1-3 štvrtej kapitoly zahrnujú prvé tri časti tohto cyklu: „*A keď zomrel Ehúd, zase robili synovia Izraelovi to, čo je zlé v očiach Hospodinových. A Hospodin ich predal do ruky Jabína, kananejského kráľa, ktorý kraľoval v Chacore, a veliteľom jeho vojska bol Sizera, ktorý býval v Charošete Pohanov. A synovia Izraelovi kričali k Hospodinovi, lebo mal deväťsto železných vozov a silne utláčal synov Izraelových dvadsať rokov* “.

Zvyčajne v tejto fáze cyklu Boh vzbudí alebo povolá vojenského osloboditeľa, aby zachránil ľud. Toto je dokonale v zhode s definíciou sudcu, ktorá je uvedená v úvode knihy: „*A Hospodin im vzbudzoval sudcov, ktorí ich zachraňovali vyslobodzujúc ich z ruky tých, ktorí ich olupovali. Ale nepočúvali ani na svojich sudcov, lebo smilnili odchádzaním za inými bohmi a klaňali sa im... keď im vzbudzoval Hospodin sudcov, Hospodin bol so sudcom a zachránil ich z ruky ich nepriateľov, a bolo tak po všetky dni toho sudcu, lebo Hospodin želel počujúc ich vzdychanie pre ich utlačovateľov a ich honičov*
" (Sudcov 2:16-18).

Podľa Sudcov 2:16-18 bola sudcom osoba, ktorú vzbudil Boh, aby vojensky vyslobodil ľud od utláčateľov – sudcovia ich zachraňovali z rúk tých, ktorí ich drancovali, zachraňovali ich z rúk ich nepriateľov. Po druhé, Sudcov 2:16 spomína, že Izrael nepočúval svojich sudcov. To jasne naznačuje, že sudcovia mali aj nejakú vyučovaciu alebo napomínajúcu funkciu. Napriek tomu v tejto definícii, ale aj v tom, ako sú jednotliví sudcovia v tejto knihe prezentovaní, je v prvom rade zdôraznený aspekt vojenského vysloboditeľa [3].

Kto bola Debora?

„*No, bola istá Debora, žena prorokyňa, manželka Lapidotova; tá súdila Izraela toho času. A súdiac sedávala pod palmou Debory, medzi Rámou a medzi Bét-elom, na vrchu Efraimovom. A synovia Izraelovi chodili k nej hore na súd* “ (Sudcov 4:4-5).

Keď sa pozrieme do Sudcov 4:4-5, stretneme sa tu s obmenou v tomto sudcovskom cykle. Nestretávame sa tu totiž s tým, že by bol povolaný alebo vzbudený bojovník. Skôr ide o predstavenie ženy s opisom okolností okolo nej. Debora je jediná dôležitá postava v knihe Sudcov, pri ktorej nie je opísané jej povolanie a o ktorej nie je povedané že „povstala“, čo je formulka opisujúca sudcu - záchrancu, ako to je pri Otnielovi (3:9), Ehúdovi (3:15), Gedeonovi (6:14), Tólovi (10:1) a Jairovi (10:3).

Debora bola prorokyňou

Prvá vec, ktorú nám náš text hovorí o Debore, je, že bola prorokyňou. Prorok je ten, kto prijíma a komunikuje priamo slová od Boha v Jeho mene (Exodus 4:15-16, 7:1). Boli praví aj falošní proroci (napr. 1. Kráľov 22), verní aj neverní (Numeri 24:12-13, 31:16, 1. Kráľov 13), proroci celoživotní aj dočasní (Numeri 11:24). To, že je niekto prorokom, nám ešte nehovorí veľa o jeho role alebo dokonca jeho charaktere. Niektorí proroci prídu, odovzdajú správu a už o nich viac nepočujeme. Iní sú ako strážne veže. Okrem pár výnimiek, ako bol Mojžiš a Samuel, nevládnu národu. Najčastejšie prichádzajú za kráľom so správou od Boha, ktorá obsahuje varovanie, nasmerovanie alebo súd. Dokonca aj Dávid, ktorý bol zároveň aj prorokom, prijímal takúto službu od Náthana a Gáda [4]. Odhliadnuc od detailov, starozmluvný Hospodinov prorok hovoril Božie slovo ako Jeho splnomocnenec a hovorca.

Prorokyne sa vyskytujú v Písme veľmi ojedinele. Proroci sa v Biblii vyskytujú 470 krát, ale prorokyne iba 9 krát. Z týchto deviatich sú dve falošné prorokyne. Takto nám zostávajú ako legitímne starozmluvné prorokyne len Mária, Debora, Hulda a Izajášova manželka [5]. Novozmluvné prorokyne pôsobili v inej ére a asi aj s iným druhom daru proroctva, preto ich sem nezahrnujeme [6].

To, že Debora bola prorokyňou, znamená, že Boh cez ňu niekedy hovoril. Samo osebe nám táto informácia ešte nič nehovorí o jej role v národe alebo dokonca o jej osobnosti. Boh si vyberá toho, koho chce, a zvyčajne nevieme prečo. Izaiáš však hovorí, že vláda ženy je znakom úpadku a nie oslobodenia (Izaiáš 3:12). Je zrejmé, že doba sudcov bola temným obdobím v histórii Izraela. Tí, ktorí chcú na základe Debory vyvodzovať doktrínu alebo prax, potrebujú pamätať na to, že Sudcov 4-5 je historická správa o zriedkavej udalosti za okolností, ktoré majú k ideálu veľmi ďaleko [7]. Tieto kapitoly sú nám dané pre naše poučenie a nie ako precedens alebo na to, aby prevracali jasné príkazy Písma [8].

Debora bola vydatá

Bola Lapidotovou manželkou. Nie sú však spomenuté žiadne detaily o Deborinom manželovi alebo ich manželstve. Napriek tomu skutočnosť, že je identifikovaná ako manželka (4:4) a neskôr sa sama označuje za matku (5:7), ktorá slúži z jedného konkrétneho miesta (4:5), nás oprávňuje chápať, že Deborina služba nerušila jej domáce povinnosti.

Debora súdila (rozhodovala)

Ďalej je oznámené, že Debora súdila toho času Izraela. Slovo *shaphat* (súdiť) má široký a všeobecný význam a môže znamenať „súdiť“, „rozhodovať“, „uznášať sa“, „spravovať“, „vynášať“, „vyhlasovať rozsudok“ alebo „vykonávať rozsudok“. Našťastie kontext pomáha

porozumieť tomu, čo Debora skutočne robila.

Je jasné, že Debora pod palmou nezaisťovala vojenské vyslobodenie. Keďže text už viac neodkrýva, najpravdepodobnejšie bude, že vynášala rozhodnutia v súdnych sporoch a/alebo poskytovala duchovné usmernenia. 1. Samuelova 9:6-10 nám poskytuje príklad takéhoto zvyku. Budúci kráľ Saul hľadal proroka alebo „vidiaceho“, keď stratil svojich somárov. V 1. Samuelovej 9:6 sluha povedal Saulovi: „*Hľa, prosím, v tomto meste je muž Boží, a je to vysoko ctený človek, všetko, čokoľvek povie, sa aj stane. Nože, poďme teraz ta, možno, že nám oznámi našu cestu, ktorou by sme mali ísť* “. Tri veci sú povedané o vidiacom (prorokovi): (1) bol známy ako Boží muž, (2) bol v úcte, (3) všetko, čo povedal, sa aj stalo.

Nepochybne to isté by mohlo byť povedané aj o Debore. Nebola iba múdra s výborným postrehom, bola skutočná prorokyňa – hovorila Božie slová. Po druhé, Debora bola žena rýdzeho charakteru, oddaná Bohu a spoľahlivá. Či už riešila problémy ako „Mám si vziať Máriu alebo Janku?“ alebo „Peter mi ukradol prasa, nech mi ho vráti späť!“ text jednoducho nehovorí. Nech sú však detaily akékoľvek, vieme, že jej súdenie znamenalo rozhodovanie alebo vedenie radami, nie vojenské vyslobodzovanie z rúk utláčateľov. V tomto zmysle „súdila“, ale nebola „sudcom“ tak, ako je táto funkcia opísaná v knihe Sudcov.

Vzniká však otázka, kde boli starší a kňazi, ktorých Boh ustanovil, aby súdili ľud (Exodus 29:9, Numeri 11:16-25)? Jediný kňaz, ktorý je spomínaný v knihe Sudcov, bol odpadlík (Sudcov 17-18). Starší po ére Józuu boli skazení alebo bláznivi (Sudcov 2:7-11, 8:13-15+21). Pravdepodobne sa ľudia uchyľovali k Debore preto, že mala oboje: Božie slovo aj rýdzi charakter, čo bola v tých dňoch zriedkavá kombinácia.

Debora bola pod svojou palmou

Čo sa týka štýlu Deborinej služby, je spomenutý jeden detail. Sedávala pod palmou a ľudia za ňou prichádzali. Niekoľko rokov neskôr tiež Samuel súdil v Ráme (1. Samuelova 7:15-17). Na rozdiel od Debory zvykol obchádzať okruh. Deboriným zvykom bolo slúžiť doma. Je to len detail, napriek tomu vykonávať prácu v domácnosti je typicky ženské.

Vysloboditeľ - sudca Barák

Povolanie a príkaz

„*A pošlúc posolstvo povolala Baráka, syna Abinoamovho, z Kedeša Naftaliho. A riekla mu: Či ti azda nerozkázal Hospodin, Boh Izraelov, povediac: Idi a tiahni na vrch Tábor a vezmi so sebou desať tisíc mužov zo synov Naftaliho a zo synov Zabulona. A ja pritiahnem k tebe k potoku Kišonu Sizeru, veliteľa vojska Jabínovho, i jeho vozy i jeho množstvo a dám ho do tvojej ruky* “ (Sudcov 4:6-7).

Akákoľvek už bola Deborina sudcovská služba, niečo ju pohlo povolať Baráka (verš 6). Z kontextu sa dozvedáme nasledovné: (1) Severné kmene trpeli pod krutým útlakom (4:2-3; 5:6-7) a (2) kričali k Hospodinovi o pomoc (4:3). Či Boh sám, ako odpoveď na plač ľudu, inicioval odkaz Debore, aby poverila Baráka, alebo ľud žiadal Deboru a ona hľadala Pána a Jeho slovo, nevieme. Čo však vieme je, že Božie prorocké slovo bolo zavolať Baráka, aby vytiahol proti nepriateľskému generálovi s istým sľubom víťazstva.

Opäť tým, že dala zavolať Baráka, ukázala uprednostňovanie jej služby z domácnosti. To, že prešiel vzdialenosť okolo 100 km ukazuje, aký rešpekt mal pred Pánom a jeho prorokyňou. Deborine slová Barákovi ukazujú jasne aspoň tri veci:

(1) Nehovorí zo svojej vlastnej múdrosti alebo kvôli jej popularite medzi ľuďmi. Hovorí s autoritou samotného Božieho slova.

(2) Barák je a aj bol, kmeňový vodca – „zhromaždi svojich mužov“ (v anglickom preklade ESV) a

(3) Barák je tu povolaný byť sudcom – vysloboditeľom, ako je to opísané v Sudcoch 2:16+18.

Debora formuluje posolstvo Barákovi ako otázku: „*Či ti azda nerozkázal Hospodin?*“ (4:6). Je to otázka, ktorá si žiada súhlasnú odpoveď, kladie najväčší možný dôraz na skutočnosť, že je to Hospodin, kto to prikázal a takisto On aj túto bitku vyhrá. Čo viac si môže generál žiadať? Boh mu nielenže hovorí, čo má spraviť a kam ísť, ale aj aký bude výsledok – isté víťazstvo. Napriek tomu, namiesto toho, aby rýchlo vypochodoval vykonať Pánovu vôľu, Barák kladie Debore a tým vlastne aj Bohu, svoje vlastné podmienky.

Podmienka a jej vyhovenie

Barák bol veliteľom armády, ľud kričal o záchranu a predsa dosiaľ žiaden záchranca nepovstal. Je možné, že Boh už skôr kázal Barákovi, aby šiel [9], ale on odmietol. Ak to bolo takto, Debora opakovala príkaz, ktorý už počul, ale odmietol ho poslúchnuť. (Boh často posielal prorokov, aby napomenul a niečo nariadil chybujúcim vodcom [10].) Čokoľvek sa udialo predtým, Barákova protipožiadavka v nasledujúcom verši bola veľmi jasná: „*A Barák jej povedal: Ak pôjdeš so*

mnou, pôjdem, ale ak nepôjdeš so mnou, nepôjdem “ (4:8).

Nevieme, prečo Barák neposlúchol Pána priamo. Možno si myslel, že ľud mu nedôveruje tak, ako dôveroval Debore, možno sa bál, že nezareagujú na jeho výzvu do boja. Možno dôveroval Deborinej fyzickej prítomnosti ako uistení o Božej pomoci viac, ako samotnému Božiemu sľubu. Nech už bol dôvod akýkoľvek, skutočnosť, že Barák kládol Bohu podmienky, nebola dobrá ani obdivuhodná. Ani Debore, ani Bohu sa táto odpoveď nepáčila, čo uvidíme podľa toho, ako mu odpovedali.

Podmienka a súd

„*A riekla: Ísť pravda pôjdem s tebou, ale nebude tvojej slávy na ceste, ktorou pôjdeš, lebo Hospodin predá Sizeru do ruky ženy. A tedy vstala Debora a išla s Barákom do Kedeša. A Barák zvolal Zabulona a Naftaliho do Kedeša a vyviedol hore za sebou desať tisíc mužov, a išla s ním hore i Debora* “ (Sudcov 4:9-10).

Aby upokojila Barákovu slabosť, Debora súhlasí, že pôjde, ale nie je tým potešená ani poctená. Očividne radšej by videla Baráka, aby si šiel spraviť svoju prácu sám a ju nechal pod palmou robiť si svoju. Požiadavku, aby s ním šla do boja, nevníma ako nevyhnutnú. Boh to vidí ako niečo zahanbujúce a cez Deboru vynáša nad bojovníkom Barákom svoj súd. Bola to povinnosť starodávnych vojvodcov, tiahnuť do boja proti nepriateľovi s vojskom rovnocenného druhu a postavenia. To, že by sa Barák Síserovi postavil a nad ním zvíťazil pomocou ženy, by bola hanba pre oboch, Barákova aj Síserova (Sudcov 9:52 – 57).

Po prvom prečítaní by si niekto mohol myslieť, že Debora bola tá žena, ktorá mala zabiť Sizeru, ale Boh mal na mysli inú. V tomto momente v kapitole prichádza verš 11, aby nás pripravil na neskoršie stretnutie s Jaheľ: „*Cheber Kénejský sa bol oddelil od Kéna, od synov Chobába, švagra Mojžišovho, a postavil svoje stány až k dubu v Caanaime, ktoré je pri Kedeši* “.

Boj: Debora nabáda, Barák vyráža, Boh triumfuje

"*A keď oznámili Sizerovi, že vyšiel hore Barák, syn Abinoamov, na vrch Tábor, zhromaždil Sizera krikom všetky svoje vozy deväťsto železných vozov, i všetok ľud, ktorý bol s ním, z Charošeta Pohanov, k potoku Kišonu. A Debora riekla Barákovi: Vstaň, lebo toto je deň, ktorého dal Hospodin Sizeru do tvojej ruky! Či hľa, nevyšiel Hospodin pred tebou? Vtedy zišiel Barák s vrchu Tábora a desať tisíc mužov za ním. A Hospodin predesil Sizeru a porazil i všetky vozy i celý tábor ostrím meča pred Barákom. A Sizera zostúpiac s voza utekal peší. A Barák honil vozy i vojsko až po Charošet Pohanov. A padlo všetko vojsko Sizerovo ostrím meča; nezostalo ani len jedného* " (Sudcov 4:12-16).

Po Barákovom a Deborinom návrate na sever Barák zvoláva vojsko a ide na horu Tábor, ako mu bolo prikázané. Avšak, keď Boh vyviedol Sizeru tak ako sľúbil, Barák bol opäť pomalý k činu. Debora vyzývala Baráka tým istým druhom reči, ako pri ich prvom stretnutí. Nabádala ho, aby konal a použila opäť rečnícku otázku, aby zdôraznila, že je to Boh sám, kto pôjde vpred, aby zničil nepriateľa. „*Či hľa, nevyšiel Hospodin pred tebou*?“ Tak Barák, povzbudený, vyráža, muži ho nasledujú a Boh poráža Sizerovu armádu.

Prekvapujúci koniec Sizeru

„*A Sizera utekal peší do stánu Jaheli, ženy Chebera Kénejského, pretože bol pokoj medzi Jabínom, kráľom Chacora, a medzi domom Chebera Kénejského. A Jaheľ vyšla oproti Sizerovi a riekla mu: Uchýľ sa, môj pane, uchýľ sa ku mne, neboj sa. A tak sa uchýlil k nej do stánu, a ona ho prikryla huňou. A povedal jej: Daj sa mi, prosím, napiť trochu vody, lebo som smädný. A otvoriac kožicu na mlieko dala sa mu napiť a prikryla ho. A povedal jej: Stoj pri dverách stánu, a keby prišiel niekto a pýtal by sa ťa a povedal by: Či je tu niekto? Odpovieš: Nie je. Potom vzala Jaheľ, žena Cheberova, klin od stánu a vzala kladivo do svojej ruky a vojdúc k nemu potichu, vrazila klin do jeho slychu, takže prenikol až do zeme. Lebo zaspal tvrdo a bol unavený a tak zomrel* " (Sudcov 4:17-21).

Pohostinnosť s kladivom

Kenejci boli potomkami Mojžišovho švagra Chobába, ktorý bol sprievodcom Izraelcov po púšti (Numeri 10:29-32). Neskôr sa usadili s kmeňom Júda na juhu. Cheber, Jahelin manžel, odišiel od svojich príbuzných na sever, kde žil v dobrom vzťahu s Kananejským kráľom Jabínom. To bol pravdepodobne dôvod, prečo Sizera dôveroval Jahelinmu pozvaniu a vošiel do jej stanu ukryť sa. Na začiatku bola Jaheľ dokonalá hostiteľka, ktorá pozvala vyčerpaného generála do svojho stanu a štedro ho obsluhovala. Na to ju Sizera poveril, aby stála na stráži a ochránila ho od prenasledujúcich Izraelitov. Avšak keď Sizera zaspal, Jáheľ ho zabila so zručnosťou a náradím typickým pre beduínske ženy. Kladivom prebila stanový kolík cez jeho sluchy. Tak prišiel kananejský generál k prekvapivej a potupnej smrti, presne tak, ako to Boh predpovedal cez Deboru.

Barák sa ženie za tým čo nemôže dosiahnuť

„*A hľa, Barák honil Sizeru. A Jaheľ vyjdúc oproti nemu riekla mu: Poď, a ukážem ti muža, ktorého hľadáš. A vošiel k nej, a hľa, Sizera ležal mŕtvy, a klin bol vrazený v jeho slychu“* (Sudcov 4:22).

Rovnako ako Barák neposlúchol Boží príkaz ísť do boja bez toho, aby pridal svoju podmienku, tak isto neprijal ani Božie obmedzenie svojej slávy. Po bitke Barák naháňa unikajúceho Sizeru, očividne rozhodnutý dosiahnuť to, čo mu Boh vyslovene zakázal - slávu zo zabitia Sizeru. Barák možno predpokladal, že tá prorokovaná žena mala byť Debora. Keď však Debora nešla do boja, možno si Barák myslel, že nakoniec predsa bude môcť sám triumfovať. Ale Božie možnosti a prostriedky sú neobmedzené. Barák nevedel, že Boh má pripravenú inú ženu, práve na ceste Sizerovho ústupu, ktorá bude veľmi ochotná a aj schopná zabiť tohto zlého muža. „*A tak zohol Boh toho dňa Jabína, kananejského kráľa, pred synmi Izraelovými. A ruka synov Izraelových stále a tvrde doliehala na Jabína, kananejského kráľa, viac a viac, dokiaľ len ho nevyťali, Jabína, kananejského kráľa*
“ (Sudcovia 4:23-24).

Básnická výpoveď v Sudcoch 5

Obdobie Debory a Baráka je v knihe Sudcov jedinečné tým, že je opísané dvakrát. Najprv ako próza v kapitole 4 a potom ako zdramatizovaná poetická výpoveď v piatej kapitole. Možno z poslušnosti Božiemu príkazu vo verši 12, aby sa zobudila a spievala, Debora spísala tento farbistý opis udalostí ako to len očitý svedok dokáže. Je považovaný za jeden z najstarších a najkrajších ukážok hebrejskej poézie. Zatiaľ čo Barák spieva túto pieseň spolu s Deborou, ona je jej autorom, ako nám ukazuje prvá osoba použitá vo veršoch 7 a 13.

Prečo Debora spieva

„*Toho dňa spievala Debora a Barák, syn Abinoamov, povediac: Za to, že sa vojvodcovia postavili na čelo Izraelovi, za to, že sa ľud dobrovoľne dostavil do boja, dobrorečte Hospodinovi! Počujte, královiа! Uši nastaviac pozorujte, kniežatá! Ja, Hospodinovi ja budem spievať! Žalmy*

budem spievať Hospodinovi, Bohu Izraelovmu. Hospodine, keď si vyšiel zo Seira, keď si kráčal s poľa Edomovho, triasla sa zem, áno, aj nebesia kropili, aj oblaky kropili vodou. Vrchy sa rozplývali od tvári Hospodinovej, toď Sinai, od tvári Hospodina, Boha Izraelovho “ (Sudcov 5:1-5).

Debora chváli Boha za dve veci

Po prvé, chváli Ho, že Boží ľud poslušne povstal, aby za neho bojoval - vojvodcovia viedli a muži ich nasledovali. Po druhé, chváli Boha ako najväčšieho bojovníka, ktorý priviedol svoj ľud zo Sinaja a zvíťazil nad Kananejcami nadprirodzenou mocou.

Útlak a počiatok jeho konca

„*Za dní Samgara, syna Anátovho, za dní Jaheli boli prestali cesty, a tí, ktorí chodievali chodníkmi, chodili krivými cestami postrannými. Prestali boli otvorené dediny v Izraelovi, prestali, dokiaľ som nepovstala ja Debora, dokiaľ som nepovstala, matka v Izraelovi. Keď si zvolili nových bohov, hneď bola vtedy vojna v bránach. A či azda bolo vidieť štít alebo kopiju medzi štyridsiatimi tisícami v Izraelovi?* “ (Sudcov 5:6-8).

Debora opisuje útlak, ktorý spôsobili Kananejci. Cestovanie, obchod, dedinský život prestali. Ľudia zostávali doma a triasli sa zo strachu pred prepadnutím, znásilnením, krádežami. A napriek tomu hlavná príčina tohto problému neboli Kananejci, boli ňou samotní Izraelci, ktorí si zvolili nových bohov. Bez Boha boli zlomení a bezbranní proti svojim technologicky vyspelejším nepriateľom.

Taká bola situácia, dokiaľ „som nepovstala ja Debora, nepovstala ako matka v Izraelovi“. Zatiaľ čo vysloboditeľom svojho ľudu je evidentne Boh, tento krátky verš nám ukazuje Deboru ako tú, na ktorej to v tomto príbehu po ľudsky všetko záviselo. Keď sa už útlak a otroctvo zdali ako nezmeniteľný stav, Debora povstala ako matka. Cez ňu prišiel začiatok vyslobodenia, aby „zavládol vznešený ostatok“ (verš 13 - mix s anglickým prekladom; pozn. prekladateľa).

Deboru najlepšie pochopíme, keď ju budeme vnímať ako jednu z tých dôležitých biblických žien, ktoré „otvorili dvere“ pre veľkolepý historický vývoj. Ženy niekedy iniciujú veľké udalosti, ale ako budeme vidieť, muži musia prejsť týmito dverami, ktoré ženy otvorili, aby vykonali a dokončili to, čo ženy začali. To nie je protirečenie základného rodového vzorca, kde muž iniciuje [11] a žena odpovedá, ale skôr to predstavuje príklad princípu „vzájomnej závislosti“, ktorý vysvetľuje Pavol v 1. Korintským 11:8-12 [12]. Príklady tohto vzorca, kde žena iniciuje veľké udalosti a muž ich dokončuje, z Písma sú:

Pôrodné baby odmietajú faraónov príkaz. Mojžiš sa narodí a vyrastie, aby zdrvil Egypt.
Rachab otvorila dvere kananejcov izraelským špiónom a Józua prišiel, aby dobyl zem.
Anna otvorila počas zlej doby svoj život Bohu. Prichádza Samuel a ustanovuje kráľovstvo.
Ruť trvala na tom, aby išla do Betlehema. Boh cez Boaza založil mesiášsku líniu.
Mária vydala svoju dušu aj telo Božiemu povolaniu. Cez ňu prišiel Kristus zachrániť svet.
Debora nabáda a podporuje Baráka v boji. Barák a jeho muži porážajú Kananejcov.

Prečo si ale myslíme, že tieto akty iba potvrdzujú princíp vzájomného dopĺňania, a nepredstavujú svojvoľné zrušenie patriarchálneho usporiadania? Debora totiž sama seba identifikuje [13] ako matku, čo nie je pre ženu žiadny revolučný titul. Myslí to tak, že je biologickou matkou alebo naznačuje svoj materský postoj k celému národu? Z kontextu jasne vidíme oboje. Debora neopisuje svoju motiváciu ako motiváciu sudcu, dokonca ani ako prorokyne, ale skôr matky zaujímajúcej sa o život a dobro Božích detí.

Oslava mužov a Boha

„*Moje srdce je obrátené k vojvodcom Izraelovým, k dobrovoľným z ľudu. Dobrorečte Hospodinovi!* “ (Sudcov 5:9). Vo verši 9 Deborino „srdce zaplesá“ - je plná obdivu a hrdosti na izraelských mužov, ktorí povstali, aby viedli Izrael. Dôstojnícky zbor zareagoval na Barákovo zvolávanie do boja, prihlásili sa a prevzali velenie nad naverbovanými dobrovoľníkmi. Za týchto veliteľov, bez ktorých žiadna armáda nemôže existovať, Debora oslavuje Boha. Keby títo muži nenasledovali Boha, Deborino iniciovanie by nič nepomohlo.

„*Vy, ktorí jazdíte na bielych osliciach, ktorí sedíte na pokrovcoch, ako aj vy, ktorí chodíte po cestách, rozprávajte! Vzdialení od kriku strelcov, už v pokojnej práci medzi válovmi vody: tam nech oslavujú skutky spravodlivosti Hospodina, skutky spravodlivosti jeho otvorenej osady v Izraelovi! Vtedy zostúpil do brán utečený ľud Hospodinov!* “ (Sudcov 5:10-11).

Sudcov 5:3 sú výzvou porazeným kananejskym kráľom (Jabínovým vazalom, ktorí slúžili pod Sizerom), aby uctievali skutočného Boha. Sudcov 5:10 sú zrejme druhou takouto výzvou, tentokrát bohatým kupcom, ktorí počas Jabínovho útlaku prosperovali. Týmto mužom je tiež prikázané, aby hovorili o víťazstvách Boha a Izraela.

Rodovo špecifické príkazy

„*Zobuď sa, zobuď, Deboro! Zobuď sa, zobuď, a hovor pieseň! Povstaň, Baráku, a zajmi svojich*

zajatých, synu Abinoamov! “ (Sudcov 5:12).

Deborina pieseň predstavuje rýchlo sa striedajúci rad scén plných energie a bohatej predstavivosti, ale často s veľmi malým kontextom. Vo verši 12 môžeme nájsť komplex Božích príkazov Debore a Barákovi pre celú operáciu – Debora, ty prorokuj a Barák, ty choď do boja. Konkrétnejšie tieto pokyny sedia do situácie, keď Boh už porazil Sizeru. Debora má spievať – byť na čele oslavných ód víťazným bojovníkom. (Pre ďalšie príklady pozri Máriu, Exodus 15:1-18, 20-21 a ženy v dobe Dávida, 1. Samuelova 18:6-7). Barák mal zase dokončiť to, čo ešte bolo treba vykonať v tejto vojenskej operácii - a to odviesť korisť. V obidvoch prípadoch sú pokyny klasicky rodovo špecifické: Debora má reagovať oslavou, Barák má ísť a spraviť to.

Zoznam cti a hanby

„*Vtedy zavládol pozostalec, slávnymi zavládol obecný ľud. Hospodin mi dal zavládnuť nad silnými mužmi bojovnými. Z Efraima, ich koreň išiel proti Amalechovi, za tebou, Efraime, Benjamin, s tvojím ľudom. Zo synov Machíra zišli zákonodarci a zo Zabulona tí, ktorí vedú pero pisára. Kniežatá z Izachára s Deborou, a celý Izachár, tak Barák, poslaný bol do údolia peší. Pri potokoch Rúbenových chopené boli veľké myšlienky srdca. Prečo si sedel medzi dvoma ohradami počúvať pískanie fujary v pohodlí pri pasení stád? Pri potokoch Rúbenových veľké výstihy srdca! Gileád býval za Jordánom. A Dán prečože zostal pri lodiach? Aser sedel na brehu mora a býval nad svojimi zátokami. Zabulon, udatný ľud, ktorý zarieknul svoju dušu na smrť a Naftali to isté na vysokých miestach poľa* “ (Sudcovia 5:13-18).

Verné a neverné kmene

Vo verši 13 sa Debora vracia k svojej počiatočnej téme – oslave Božieho ľudu, ktorý povstal, aby Boha nasledoval v svätej vojne. V nasledujúcich veršoch vymenúva kmene, ktoré odpovedali na Božie volanie, a tak si zaslúžili pochvalu - Efraim, Benjamin, Machír (iné meno pre Menaššeho), Zabulon a Izachár. Na druhej strane Rúben, Gileád a Dán sú spomenutí ako tí, čo sa majú hanbiť. Počuli Božie volanie, ale príliš sa zamestnávali každodennými povinnosťami okolo stád a lodí. Debora, ako pravá žena, ktorá je slávou mužovou (1. Korintským 11:7), oslavuje celým srdcom nielen Boha, ale aj mužov, ktorí si to zaslúžia. Nasleduje vzor, ktorý dáva múdrosť, a tak sa stáva skutočne múdrou ženou, ktorá dáva rady vedúce k životu a oslavuje spravodlivého (Príslovia 4:7-9, 8:13-21), zatiaľ čo pohŕda a zavrhuje nečestných (Príslovia 1:24-33). Najväčšou chválou bol vo verši 18 ocenený Zebulon a Naftali. Tieto kmene nielenže odpovedali na Božie volanie, ale dokonca v najzúrivejšej časti bitky nasadili svoje vlastné životy.

Boh ktorý vyhráva bitku

„Prišli králi, bojovali; vtedy bojovali králi Kanaána, v Tánachu, pri vodách Megidda. Kúska striebra nevzali koristi. Z neba bojovali, hviezdy so svojich vysokých ciest silných bojovali so Sizerom. Potok Kišon ich zmietol, potok pravekov, potok Kišon. Pošliapala si, moja duša, silu. Vtedy dupotali kopytá koňa; dupotali od rýchleho behu, rýchleho behu jeho silných“ (Sudcov 5:19-22).

Vo veršoch 19-22, po poukázaní na verné a neverné skutky mužov, sa Debora presúva k opisu toho, čo skutočne bitku rozhodlo – konanie Boha a anjelov. Sizera mal v údoli Jezreel, kde sa bojovalo, pôsobivých deväťsto vozov. Avšak zatiaľ čo Sizera vyšiel so svojou mocou do boja, Boh zoslal nadprirodzene prudký lejak, ktorý spôsobil, že zvyčajne malý potôčik Kišon sa zmenil na povodeň. Vozy boli zachytené v močiari, kone sa splašili a povytŕhali a Sizerove vojsko bolo rozdrvené. Takmer s istotou môžeme povedať, že hviezdami bojujúcimi z neba sa myslia anjelské bytosti bojujúce s démonmi, aby splnili Boží príkaz zoslať neobvyklú búrku. Je tu zjavná podobnosť medzi víťazstvom pri Červenom mori a týmto. Boh je všemocným Bohom prírody. Najsilnejšie ľudské zbrane proti nemu nie sú ničím. Kananejský boh Baal, pravdepodobne boh dažďa a bleskov, sa ukázal rovnako nemohúci ako jeho služobníci.

Najväčšia kliatba

„Zlorečte mestu Mérozu! hovorí anjel Hospodinov. Veľmi zlorečte jeho obyvateľom, lebo neprišli na pomoc Hospodinovi, na pomoc Hospodinovi medzi hrdinami“ (Sudcov 5:23).

Debora písala svoju pieseň ako Božie slovo inšpirované Jeho Duchom, ale teraz vo verši 23 cituje Boha priamo. Anjel Pánov je Najmocnejší Bojovník, ktorý previedol Izrael zo Sinaja do zasľúbenej krajiny za Józuu (Exodus 23:20-33). Teraz on, Kristus pred vtelením, vyslovuje kliatbu nad mestom Méroz. Méroz bolo zrejme mesto v Jezreelskom údolí. Nie je o ňom veľa známe ani nebolo nájdené, čo je vzhľadom na túto kliatbu aj rozumné očakávať. Prekliatie Mérozu bolo omnoho prísnejšie ako hanba, ktorá prišla na iných ulievačov.

Možno, že muži Mérozu boli blízko ústupovej línie a naskytla sa im špeciálna príležitosť pomôcť prenasledovať a pobiť nepriateľa, ale nespravili tak. Pán ich náležite karhá, pretože mu nepomohli. Ako sme videli, Boh nepotrebuje ľudí. On vyhrá boj zvrchovane bez ohľadu na okolnosti. Napriek tomu Boh túži konať cez svoj ľud. Odozva ľudí na Jeho príkazy neurčuje výsledok boja, ale určuje, ako dopadne ich život. Sudcov 4-5 reprezentujú mikrosvet celej histórie. Vo všetkých vekoch sa odohrávala svätá vojna medzi Bohom a Jeho služobníkmi a Satanom a jeho služobníkmi. Na konci bude v záznamoch jasne vidieť: kto prišiel, aby slúžil a kto nie, kto slúžil s najväčšou slávou a kto bol zbabelec s najväčšou hanbou.

Jaheľ, požehnaná beduínka

„*Nech je požehnaná nad iné ženy Jaheľ, žena Chebera Kénijského! Nad iné ženy nech je požehnaná vo svojom stáne! Vody žiadal, podala mlieka, v kniežacej čaši priniesla smotany. Svoju ľavú ruku vystrela po kline a svoju pravicu po kladive tých, ktorí robia ťažkú prácu. A uderila Sizeru kladivom, rozdrtila jeho hlavu, roztĺkla, prerazila jeho sluchu. Skrčil sa pri jej*

nohách, padol, ležal. Pri jej nohách sa skrčil, padol; na mieste, kde sa skrčil, tam i padol zabitý “ (Sudcov 5:24-27).

Aký kontrast je medzi Mérozom a Jaheľ! Izraelci, ktorí mali každú príležitosť a dôvod, aby slúžili Bohu, tak nespravili, a tak na nich prišla najtrpkejšia kliatba. Jaheľ, ktorá nebola izraelitkou a nemala očividne žiadnu príležitosť ani schopnosti, sa stala hrdinkou bitky! Vskutku, Boh používa najslabšie prostriedky, aby premohol mocných. Kto bola Jaheľ? Prečo spravila to, čo spravila? Bola z Kenejcov, potomkov Mojžišových príbuzných, priateľov židov. Naviac, jej manžel Cheber sa presťahoval od Judahitov na juhu, aby podľa svojho želania býval v krajine utlačovanej kananejcami. Cheber a Jabin boli v priateľskom vzťahu, ale, ako sa ukázalo, Jaheľ so Sizerom nie. Jaheľ je silne podobná Rachabe z Józuu 2. Rachab bola nežidovka, ktorá žila medzi kananejcami. Vlastne bola jednou z nich. Ona, rovnako ako ostatní kananejci, mala značné poznanie o Bohu Izraela, Jeho mocné skutky už desaťročia desili národy (Jozue 2:8-13). Ale na rozdiel od kananejcov, Rachab sa rozhodla činiť pokánie zo svojho modlárstva a hľadať milosrdenstvo u Hospodina. Jaheľ žila medzi kananejcami, ale bola oddanou ctiteľkou Hospodina. Keď prišla jej príležitosť, doslova zasadiť úder pre Boha a slobodu, spravila to bez váhania.

Vetou: požehnaná medzi (v Roháčkovi: „nad“) ženami, Jaheľ pripomína Máriu, matku Krista, napriek tomu, že sa zdá ťažké predstaviť si dve rozdielnejšie ženy ako Jaheľ a Mária. Je tu rozdiel v rozsahu. Jaheľ je najviac požehnaná zo žien obývajúcich stany. Je tu poctená ako najväčšia z beduínskych žien, ktorá kedy žila. Mária na druhej strane je najväčšia medzi ženami všetkých pokolení. Napriek tomu Jaheľ a Mária majú niečo podobné, čo je základom pre ich veľkosť. Obe boli na Božej strane, naprosto Bohu oddané. Obe Ho milovali na prvom mieste svojím srdcom, mysľou a dušou. Obe boli ochotné spraviť, čokoľvek potreboval alebo chcel, aby bolo vykonané: nech to už bolo zabiť zvráteného generála alebo priviesť na svet Božieho Syna, obe boli „Pánove služobnice“.

Porazený šampión v súboji matiek

„Oknom vyzerala a hlasne volala mater Sizerova, cez mrežu. Prečo tak dlho nejde jeho voz? Prečo tak pozdia kroky jeho záprahov? Múdre medzi jej kňažnami jej odpovedaly, áno, aj ona sama odpovedala sama sebe: Či azda nenašli? Či nedelia koristi? Dievča, po dvoch dievčatách na muža; ukoristené rúcha pestrofarebné dostanú sa Sizerovi; ukoristené rúcha pestrofarebné, vyšívané, pestrofarebné, vyšívané na obe strany, na hrdlo koristi!“ (Sudcov 5:28-30).

V poslednej scéne Deborinej piesne sa presúvame z Jahelinho stanu do domu Sizerovej matky, kde táto zámožná žena netrpezlivo očakávala návrat svojho syna z boja. Nepočítajúc s možnosťou porážky, ona a jej služobnice špekulovali, čo mohlo generála zdržať. Ich odpoveď: znásilnenia a drancovanie. Debora ani nemohla lepšie opísať kananejskú kultúru! [14] Keď vznešené šľachtičné uvážene, zámerne a s nadšením vychvaľujú svojich synov za vojenské, ekonomické a sexuálne utlačovanie svojich susedov, potom viete, že sa jedná o skazenú spoločnosť. Debora bola skromná a pokorná žena. Nesústreďovala sa na samú seba alebo svoju rolu v týchto udalostiach. Napriek tomu tým, že zakončuje svoju pieseň Sizerovou matkou, pasuje sa bez slov za víťaza v súboji matiek medzi svetlom a temnotou, dobrom a zlom, medzi Hospodinom a tými, ktorí ho nenávidia. Deborin Boh triumfoval nad Baalom, jej technicky menej vyspelá kultúra porazila skazený Kanaán, jej muž Barák sa vráti z boja, aby sa zapísal na zoznam svedkov viery (Židom 11:23-34), zatiaľ čo tyran Sizera leží mŕtvy so sluchami prerazenými stanovým kolíkom. Mnoho Izraelských mužov sa dokázalo vernými, kým Sizerove vojsko bolo zmietnuté povodňou a mečom. Debora mala dôvod radovať sa. Jej Boh priniesol ľudu veľké víťazstvo a ona bola jeho matkou. „*Tak nech zahynú všetci tvoji nepriatelia, ó, Hospodine! A tí, ktorí ho milujú, nech sú ako slnce, keď vychádza vo svojej hrdinskej sile. - A zem mala pokoj štyridsať rokov* “
(Sudcov 5:31).

Komplementárne (dopĺňajúce sa) princípy v Sudcov 4-5 kapitole

Potom, ako sme si prešli text zo Sudcov 4-5, vráťme sa k našej pôvodnej otázke. Podporuje príbeh o Debore a Barákovi egalitarizmus (rovnostárstvo)? Vyvracia Deborina služba princíp mužského vodcovstva, ako to niektorí prezentujú?

Deborina ženskosť

Debora nie je príkladom alebo ospravedlnením ženskej uzurpácie [15] mužských postov a rolí. Skôr sa, ako silná žena, snaží o disciplinované využitie svojej sily ženským spôsobom, aby posilňovala mužov a oslávila Boha.

Debora nie je sudcom

Ona nebola sudcom v tom zmysle, ako kniha Sudcov definuje sudcu, nie je vojenskou vodkyňou [16]. Skôr je prorokyňou a ako prorokyňa prikazuje a nabáda Baráka Božími slovami v Božej autorite.

Debora sa prispôsobuje a spolupracuje

Debora slúži spolu s Barákom. Ide spolu s ním na verbovanie a zdieľa pieseň, ktorú napísala. Nevníma Baráka ako muža, ktorí na bojisku otvára rovnosť príležitostí pre ženy. Barákova slabosť ju hnevá, napriek tomu však jedná tak, aby bol úspešný.

Debora je manželkou a matkou

Zostáva pod palmou a necháva ľudí prichádzať k nej, aby im poslúžila. Jej ženskosť ovplyvňuje a je odzrkadlená v jej službe, táto jej služba neodstraňuje jej ženskosť. Jej rivalom nie je Barák alebo dokonca Jabín či Sizera, so samozrejmosťou predstavuje ako svojho súpera Sizerovu matku.

Nesnaží sa o vodcovstvo ani bojovať v bitke

Vojna je mužskou prácou. Nikde v Biblii sa ženy do boja neverbovali. Byť zabitý ženou bolo ponižujúce (Sudcov 9:52-54). Ženy vždy hrali vo vojne dôležitú rolu ako špiónky a informátorky a ako *anchors on* [17] na domácom fronte (Numeri 32:1-27 - špeciálne verše 26-27; Józua 2; 2. Samuelova 17:17-20). Pri zriedkavých príležitostiach zabíjali. Ale podľa Biblie to pre ženy nie je normatívne, žiadúce, ani slávne ísť do boja spolu s mužmi.

Povstáva ako matka nie ako sudca či bojovník

Pretože Debora používala svoj prorocký dar v súlade so svojím rýdzim charakterom a ženskosťou, stala sa pre národ mocnou a múdrou postavou. Svoju silu využívala, aby motivovala mužov, a keď oni konali, bola prvá, ktorá ich oslavovala. Keď boli leniví alebo zbabelí, bola prvá, ktorá nimi opovrhovala. Čo ženy chcú od spoločnosti, to zvyčajne aj dostanú. Sizerova matka schvaľovala znásilnenia a lúpeže, Debora túžila po slobode a Božej sláve.

Debore bolo prikázané aby spievala, nie aby zajímala korisť

Jej pieseň zdôrazňuje oslavu Boha za víťazstvo a za mužov, ktorí ochotne bojovali. Debora je úžasnou ženou, ktorá je „slávou mužovou“. Z tridsaťjeden veršov svojej piesne sedem otvorene chváli spravodlivých a odvážnych mužov, ktorí vyrazili do boja (v. 2, 9, 11, 13, 14, 15, 18).

Keby bola Debora egalitárka (rovnostárka)

Najlepším testom pre posúdenie, či žena bola egalitárka alebo komplementárka, je pozrieť sa na výsledok jej života a diela. Komplementárne ženy chcú posilňovať mužov ako vodcov, zaopatrovateľov a ochrancov. Egalitárske ženy chcú mužov v týchto rolách nahradiť. Najpresvedčivejším dôkazom o tom, že Debora bola žensky ženou, „komplementárkou“ vo svojej viere aj praxi, je pozrieť sa na výsledok jej života. Keby bola Debora egalitárka, jej cieľom by bolo prevziať Barákovu úlohu a nie ho nabádať, aby ju vykonal. Jej cieľom by bolo povstať ako vysloboditeľka a nie ako matka. Bola by sa s radosťou chopila Barákovho pozvania do boja a nekárala by ho zaň. Bola by bojovala za rovnaké príležitosti pre izraelské ženy v ozbrojených silách a neoslavovala by ženy v domácnosti (gazdinky). Bola by svoju pieseň naplnila vlastnými úspechmi a nie úspechmi mužov v zbroji. Jej cieľom by bolo mať svoje meno zapísané v liste Židom 11 a nie Barákove. V skratke: jej cieľom by bolo nahradiť mužov a nie spraviť ich silnými.

Debora bola žena, ktorá „otvorila dvere“

Jej nabádanie a to, že vyrazila po boku Baráka, bolo ako katalyzátor, ktorý vyburcoval zvyšok verných v národe. Výsledkom bolo víťazstvo a sláva pre Boha, česť pre mužov, ktorí ochotne slúžili, hanba pre ulievačov a veľké preslávenie pre dve ženy, ktoré pozoruhodne zastúpili mužov (stand in the gap). Je úžasná múdra dáma, ktorá nabáda, karhá, odsudzuje, a chváli presne ako Múdrosť sama. Je matkou dávajúcou život a „slávou mužov“, ktorí sú slávou Božou. Jej úmyslom je pozdvihnúť mužov do ich správnych rolí a potom ich za to veľkoryso oslavovať.

Čo spravil Barák

Barák bol slabý muž, ktorý keď sa spojil so spravodlivou a múdrou ženou, činil Božiu vôľu. On bol ten sudca - vysloboditeľ, dostal sa na zoznam hrdinov viery, ale utrpel stratu slávy pre nedostatok svojho zápalu a poslušnosti. Aby sme si to vyjasnili, pozrime sa na dobré aj zlé Barákove skutky. Z toho negatívneho: Barák poznal svoju úlohu vodcu, ale nespravil nič, aby zachránil ľud z ich otroctva. Keď mu to Debora prikazuje, on váha a žiada, aby šla s ním. V deň boja ho musí Debora opäť popohnať príkazom a nabádaním. Nakoniec sa Barák, inak neochotný ísť prenasledovať, keď to má prikázané, vydáva prenasledovať, keď to má zakázané.

Pokúša sa prenasledovať Sizeru, napriek tomu, že Boh povedal, že on ho nezabije.

Na druhej strane, čo je pozitívne, Barák ide, keď mu to Debora povie a sprevádza ho. Zvolá mužov, idú na horu Tábor a vedie dole svahom 10 000 mužov. Vidí, ako Boh pred ním, zdrtí Sizeru a prenasleduje kananejské vozy a armádu.

Asi jednou z najjasnejších výpovedí, že nie Debora, ale Barák bol sudcom v tomto období, je jeho spomenutie medzi ostatnými sudcami v 1. Samuelova 12:11 a Židom 11:32-34: „*A čo mám ešte hovoriť? Lebo mi nebude stačiť čas, aby som rozprával o Gedeonovi, Barákovi, Samsonovi, Jeftovi, Dávidovi, Samuelovi a o prorokoch, ktorí vierou zdolali kráľovstvá, robili spravedlivosť, dosiahli zasľúbenia, zapchali ústa ľvom, vyhasili moc ohňa, utiekli ostriu meča, zmocnili sa a vymanili od slabosti, stali sa junákmi v boji, ustúpiť prinútili tábory cudzozemcov* “ (Židom 11:32-34). Určite Barák veľmi dobre pasuje do opisu „zmocnili sa a vymanili od slabosti, stali sa junákmi v boji, ustúpiť prinútili tábory cudzozemcov“.

Zastúpiť, nie prevziať vládu

(1) To, že ženy preberajú mužské role, je abnormalitou, nie slobodnou možnosťou. Ženy neboli nikdy pomazané, aby boli kráľmi, kňazmi, bojovými sudcami, apoštolmi alebo staršími. Pri zriedkavých príležitostiach boli prorokyňami. Debora nie je žiadnym precedensom pre matriarchát alebo ordinovanie žien.

Použiť ojedinelú výnimočnú ženu ako oporný bod na zvrátenie rodových štandardov podľa Písma je dnes rovnako rozšírené ako scestné. Len to, že žena je obdarovaná, šikovná, schopná alebo vizionárka, nie je výhovorkou na to, aby bola obsadzovaná do úradov a povinností mužov. Spraviť to, je konečný rozsudok pre mužov a vytlačenie ženy v tom zmysle, že sa jej bude brániť využívať a nakladať so svojimi silnými stránkami prirodzene a tak, ako je to najefektívnejšie. Podľa Deboriných vlastných slov, považovala za žiaducejšie povstať ako matka než ako sudca alebo dokonca prorokyňa.

Je prekliatím ľudu, keď nad ním vládnu ženy a deti nie preto, že by ženy a deti boli sami osebe zlé, ale preto, že to predstavuje zrútenie Božieho stvoreného poriadku, v ktorom muž vedie a ochraňuje, zatiaľ čo žena pomáha a opatruje pre slávu Božiu a v prospech všetkých [18].

(2) V prípadoch keď sú muži mŕtvi alebo chýbajú, Boh dovoľuje, aby ženy zastúpili - ale nie aby prebrali - mužskú rolu a zodpovednosti. Celafchadove dcéry sú krásnou prípadovou štúdiou pre problém, keď nieto mužov. Celafchad nemal žiadnych synov, tak Boh povedal, že jeho dcéry môžu zdediť jeho majetok (Numeri 27:1-11). Tu Boh schvaľuje princíp, aby žena zastúpila muža v prípadoch, keď sa tam nenachádza žiaden, kto by mohol plniť úlohu prirodzeného mužského vodcovstva. Napriek tomu Numeri 36 nám ukazuje, že takéto zastupovanie môže veľmi rýchlo vytvoriť problém. Kmeňoví starší prichádzajú za Mojžišom a poukazujú, že keď sa ženy vydajú mimo svojho kmeňa, potom pôda patriaca Celafchadovi prejde do vlastníctva iného kmeňa a tým sa Bohom ustanovený výmer dedičstva ich kmeňa zmenší. Na to Boh odpovedá, že ženy si môžu vziať kohokoľvek budú chcieť, ale ten muž musí byť z ich kmeňa, aby sa tak zabezpečilo zachovanie kmeňového dedičstva.

Zastupovanie musí mať svoje obmedzenia, inak sa zo zastúpenia stane prebratie vlády, a štruktúra spoločnosti sa zničí. Dnešná spoločnosť je rozbitá práve z dôvodu takéhoto zvrátenia poriadku, namočená v rodovom zmätku viac ako v ktoromkoľvek inom probléme. Avšak keď feministická doktrína presadzuje, že všetky ženy by mali pracovať mimo domácnosti, aby získali sebaúctu a nezávislosť, ženy preberajú úlohy na pracoviskách. Muži sú vytláčaní zo svojej primárnej role zabezpečovateľov domácností a deti sú obraté o svojho primárneho zaopatrovateľa. Pracujúce ženy vystriedali a nastúpili na miesto príliš mnohých mužov, rozvod vystriedal celoživotnú monogamiu, materstvo vystriedali alternatívne formy výchovy detí. Muži sú oslabení a vytlačení, ženy vysilené a frustrované, deti zanedbávané a zneužívané. Zobrali sme princíp z Numeri 27 v mnohých prípadoch, k tomu ešte pridali hriech a úplne zanedbali Numeri 36. Kus Deborinho génia spočíval v tom, že vedela zastúpiť, ale aj keď tak robila, vedela sa v tom limitovať (ohraničiť). Tak bol Boh oslávený a muži, ženy a deti boli jej životom a službou posilnené nie oslabené.

Posilňovať alebo podporovať slabých mužov?

Vyhovieť slabým mužom?

Vyjsť v ústrety slabým mužom alebo mužom, ktorí sú momentálne slabí, nie je exaktnou vedou, ale skôr to vyžaduje veľa múdrosti. Keď žena príliš často rozmaznáva alebo zastupuje za slabého muža, to iba prehlbuje jeho slabosť. Avšak tak, ako v prípade Debory, niekedy napomenutie, povzbudenie spojené s tým, že pre podporu s ním pôjde druhú míľu, učiní schopným inak pasívnych mužov splniť si svoju povinnosť. Ale pokiaľ máme ísť? Kedy ešte pomoc slabého muža posilňuje? A kedy ho to už len podporuje v nezodpovednosti, a tak len zväčšuje hriech?

Debora si zvolila ísť do boja a povedať Barákovi, kedy vyraziť, nebojovala bitku zaňho, spolu sa delili o víťazstvo (spolu spievali jej pieseň). Odmietla mu však dať slávu víťaza, ktorým nebol. Je iba raz spomenutý v piesni víťazstva a to keď oslavuje Izachára, nie Baráka (v 15).

Niekoľko faktorov na zváženie

Keď sa snažíme pochopiť, kedy mužov posilníme a kedy im len viac pomôžeme byť slabými, zvážme:

Motív: Debora mala vo svojej mysli jasne na prvom mieste Božiu slávu a dobro svojho ľudu, jej život nebol o oslavovaní alebo vyvyšovaní seba.

Metóda: Debora vykonávala svoju službu v ženskom „štýle“, zostávala doma. Keď Barákovi hovorila Pánovo slovo, robila to takou formou, aby zdôraznila Božiu autoritu, nie svoju vlastnú. Keď zaznamenávala tie udalosti, omnoho viac zdôrazňovala, čo Boh a muži vykonali, ako čo vykonala ona sama.

Krátkodobý účinok: V priebehu udalostí bola Debora povzbudením. Po tom, čo súhlasila, že pôjde s Barákom, on skutočne šiel! Verboval vojsko. Po tom, ako mu povedala, aby šiel bojovať, šiel a bojoval.

Dlhodobý účinok: Je žena niekto, kto zastúpi chýbajúcich alebo slabých mužov alebo niekto, kto preberie ich pozíciu? Aký je dlhodobý účinok jej diela? O čo sa snaží, aby pretrvalo? Debora nezaložila školu pre prorokov ani Jaheľ nezačala polovojenskú školu pre dievčatá. Zbožné ženy využívajú všetky svoje prostriedky, aby dopomohli mužom konať si svoju prácu, nie im ich prácu prebrať.

Úrady a dary sa ustanovujú; sláva sa získava

Komplementarizmus vyzdvihuje a podporuje Bohom ustanovené úrady a funkcie (offices and roles). To neznamená, že neschopnosť nazývame schopnosťou, že zlyhania sú ctené ako úspechy a neposlušnosť je slávne poctená. Bohu sa nedá vysmievať, spravodlivosť je spravodlivosťou. Sláva nakoniec príde k tým, ktorí si ju zasluhujú. Muži musia byť skutočne mužmi, inak nebudú oslavovaní. Otázka je, budeme my skutočne ženami? Sláva, božské uznanie, užitočnosť pre Božie kráľovstvo patria verným, či už sú to muži, ženy alebo deti, stan pod palmou alebo čelo armády.

Záver

Debora, táto najcnostnejšia postava knihy Sudcov, sa stala katalyzátorom a hybnou silou pre mnoho dobrého. Vďaka nej bol Boh oslávený ako sudca – vysloboditeľ. Mnoho mužov povstalo a hrdinsky bojovalo. Jaheľ bola poctená ako pozoruhodná veriaca a Božia služobnica. Barák splnil svoju úlohu, bol poctený pre svoju vieru, aj keď jeho sláva bola znížená. Zlo kananejcov bolo porazené a severné kmene získali na štyridsať rokov mier. Už celé tisícročia sú svätí povznášaní týmto úžasným príbehom viery a Deborinou vojnovou hymnou, ktorá oslavuje Boha a tých, čo povstali bojovať zaňho.

Debora toto všetko konala ako žena zostávajúca ženou. Nebola vojenským vodcom, hlavou štátu alebo zástancom egalitárskych princípov. Debora bola manželkou, matkou, prorokyňou, speváčkou, vlastenkou a veľkou milovníčkou Boha. Debora bola silná a bola prorokyňa. To, čo ju skutočne robí pozoruhodnou, je, že používala svoju silu a prorocký dar vo svojom najefektívnejšom rámci, Bohom stvorenou cestou vlastnej ženskosti.

Článok bol pôvodne publikovaný v časopise International Council for Gender Studies (ICGS),

www.fiveaspects.com a tento časopis je aj držiteľom © na článok. Reprintovaný článok, s pôvodným názvom „The Womanliness of Deborah: Complementarian Principles from Judges 4-5“ uverejnený v časopise „The Journal for Biblical Manhood & Womanhood“, www.cbmw.org Volume 11, No. 2, 2006, “ s láskavým súhlasom vydavateľstiev oboch časopisov na preklad a publikáciu do slovenčiny preložil Lukáš Bútora.

[1] *precedens* /lat./ - predchádzajúci obdobný prípad slúžiaci ako príklad alebo ako ospravedlnenie neskorších podobných prípadov (pozn. redakcie).

[2] *ordinovať* /lat./ - tu: uvádzať do duchovného úradu (pozn. redakcie).

[3] Nemôžem nájsť jediný jasný príklad toho, že niektorý zo sudcov Izraela by vyučoval alebo mal nejaký preslov k ľudu okrem verbovania do vojny (napr. 7:24). Jediné miesto, ktoré by sme mohli nazvať vyučovaním alebo kázaním, je vyslovené prorokom nie sudcom (6:7-10).

[4] Pre rozlíšenie medzi tým, keď Nátan hovorí Dávidovi za seba a keď hovorí ako Božie ústa, pozri 2. Samuelovi 7:3-17.

[5] Dokonca možno aj toto miesto odkazuje na Izajášovu manželku skôr ako na „pani Prorokovú“ než že by označovalo jej funkciu Božej hovorkyne.

[6] Piper a Grudem vysvetľujú rozdiel medzi starozmluvným a novozmluvným proroctvom nasledovne: Proroctvo v živote a uctievaní prvotnej cirkvi nebolo typom autoritatívneho neomylného zjavenia, ktoré si spájame s písomnými proroctvami Starej zmluvy. Bolo to ľudskými slovami vyjadrené posolstvo založené na spontánnom, osobnom zjavení Svätého Ducha (1. Korintským 14:30) za účelom poučenia, povzbudenia, potešenia, usvedčenia a vedenia (1. Korintským 14:3, 24-25; Skutky 21:4, 16:6-10). Nebolo nevyhnutne oslobodené od ľudských prímesí, omylov a preto potrebovalo byť posudzované (1. Tesalonickým 5:19-20, 1. Korintským 14:29) na základe apoštolského (biblického) učenia.

[7] Kňazstvo nemohlo byť v Deborinej dobe o nič lepšie ako v časoch Samuela za Eliho a jeho synov.

[8] Viď napríklad 1. Timoteovi 2:12 – (pozn. redakcie).

[9] Božia záruka, že Kananejci budú vyhladení, bola daná ešte za dní Mojžiša (Deuteronomium 7:15), no pre Izraelovu neúplnú poslušnosť zostali medzi nimi ako osídlo (Sudcov 2:1-4).

[10] Príklady prorokov, ktorí radili kráľom: Samuel Saulovi (1. Samuelova 13:8-14), Nátan Dávidovi (1. Samuelova 12:1-15) a Jeremiáš Cedekiášovi (Jeremiáš 37: 1-10).

[11] *iniciovať* (dačo) /lat./ - podnetne dačo začať, začínať (pozn. redakcie).

[12] Bude jednoduché za pomoci Debory plne ukázať “päť aspektov ženy”. Riadila svoju službu spod palmy spôsobom, že zasiahla celý národ, pomohla Barákovi stať sa takým vodcom, akým sa potreboval stať, dala svojmu národu život ako matka, nabádala, napomínala, a chválila múdrych a bláznov ako skutočná múdra dáma, radovala sa v oslave čestných mužov a Boha, ktorý ich viedol.

[13] *identifikovať* (dakoho, dačo) /lat./ - tu: stotožňovať, stotožniť sa (s dakým, dačím), pozn. redakcie.

[14] Sizerova matka myslí na izraelské ženy, ktoré, predpokladá, budú znásilnené surovým a ponižujúcim spôsobom.

[15] *uzurpácia* /lat./ - násilné uchvátenie, osvojenie, prisvojenie dačoho (pozn. redakcie).

[16] Daniel I. Block podáva pôsobivú sériu otázok, ktoré konfrontujú predstavu, že Debora je vykreslená ako záchranca a vysloboditeľ:

Prečo nie je uvedená ako tá, ktorú Hospodin vzbudil?

Prečo nie je zmienka o jej inšpirácii a zmocnení Svätým Duchom?

Prečo potrebuje Baráka, aby uskutočnila vyslobodenie?

Prečo sa pri nej nikdy nepoužilo sloveso *yasa* – zachrániť?

Prečo hovorí, že “Pán vydá Sizeru do rúk ženy” miesto "do mojich rúk”?

Prečo si autor všíma “išla s Barákom hore aj Debora” (4:10), ale vynechal umiestniť ju na čelo vojska?

Prečo oznamuje Debora Barákovi: ”*Dnes Pán vydá Síseru do tvojich rúk*” (4:14) a nie do “mojich rúk”?

Prečo je vynechaná pri opise samotnej bitky (4:15-17) a prečo nikdy nestretne Jabina alebo Sizeru?

Prečo poetka uprednostňuje titul “matka v Izraeli” (5:7) a nie “záchranca Izraela”?

[17] *kotva*, *opora*, *kotvište* (pozn. redakcie).

[18] Viď Izaiáš 3:11 - pozn. redakcie.